

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

21 päivänä huhtikuuta 2016 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivi 93/13/ETY — 7 artikla — Maksukyvyttömyysmenettelyä koskevat kansalliset säännöt — Kulutusluottosopimukseen perustuvat velat — Tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimissa — Liitteessä olevan 1 kohdan e alakohta — Korvauksen määrän suhteettomuus — Direktiivi 2008/48/EY — 3 artiklan l alakohta — Luoton kokonaismäärä — Liitteessä I oleva I kohta — Luoton nostoerän määrä — Todellisen vuosikoron laskeminen — 10 artiklan 2 kohta — Tiedottamisvelvollisuus — Viran puolesta tutkiminen — Seuraamus

Asiassa C-377/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Krajský soud v Praze (Prahan aluetuomioistuin, Tšekki) on esittänyt 24.6.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 7.8.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Ernst Georg Radlinger ja

Helena Radlingerová

vastaan

Finway a.s.,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtaja M. Ilešič, joka hoitaa kolmannen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit C. Toader (esittelevä tuomari), F. Biltgen, E. Jarašiūnas ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.7.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Ernst Georg Radlinger ja Helena Radlingerová, edustajanaan I. Ulč,
- Finway a.s., edustajanaan L. Macek,
- Tšekin hallitus, asiamiehinnään M. Smolek, J. Vlácil ja S. Šindelková,

* Oikeudenkäyntikieli: tšekki.

- Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja D. Kuon,
- Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,
- Euroopan komissio, asiamiehinään M. van Beek, G. Goddin ja K. Walkerová,

kuultuaan julkisasiamiehen 19.11.2015 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhtäältä kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 7 artiklan 1 kohdan ja kyseisen direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdan ja toisaalta kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY (EUVL 2008, L 133, s. 66 ja oikaisut EUVL 2009, L 207, s. 14, EUVL 2010, L 199, s. 40, EUVL 2011, L 234, s. 46 ja EUVL 2015, L 36, s. 15) 10 artiklan 2 kohdan ja 22 artiklan 2 kohdan sekä viimeksi mainitun direktiivin liitteessä I olevan I kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Ernst Georg Radlinger ja Helena Radlingerová (jäljempänä Radlingerin aviopuolisot) sekä Finway a.s. (jäljempänä Finway) ja jossa on kyse maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä ilmoitetuista, kulutusluottosopimukseen perustuvista saatavista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 93/13

- 3 Direktiivin 93/13 tarkoituksena on sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan lähentää jäsenvaltioiden elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehtyjen sopimusten kohtuuttomia ehtoja koskevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.
- 4 Kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se lojaliteettiperiaatteen vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille. Mainitun direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa todetaan, että "[kyseisen direktiivin] liitteessä on ohjeellinen luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä ehdoista, joita voidaan pitää kohtuuttomina". Kyseisessä liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdan mukaan kyseisiin ehtoihin kuuluvat muun muassa ehdot, joiden tarkoituksena tai seurauksena on "suhteettoman suuren korvauksen vaatiminen kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan".
- 5 Direktiivin 93/13 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan ottaen huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonne ja viitaten sopimuksentekohetkellä kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin muihin sopimuksen ehtoihin tai toiseen sopimukseen, josta se on riippuvainen, sanotun kuitenkin rajoittamatta 7 artiklan soveltamista."

6 Kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”

7 Mainitun direktiivin 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti henkilöt ja järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti laillinen etu suojella kuluttajia, voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa, jotka voivat päättää, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia ja käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen käytön lopettamiseksi.

--”

Direktiivi 2008/48

8 Kuten direktiivin 2008/48 1 artiklassa täsmennetään, kyseisellä direktiivillä yhdenmukaistetaan kulutusluottosopimuksia koskevien jäsenvaltioiden sääntöjen tiettyjä näkökohtia.

9 Kyseisen direktiivin 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan direktiivin soveltamisalaan eivät kuulu muun muassa ”luottosopimukset, joiden vakuutena on joko kiinnitys kiinteään omaisuuteen tai jäsenvaltiossa yleisesti käytetty muu vastaava vakuus, joka kohdistuu kiinteään omaisuuteen, tai kiinteään omaisuuteen liittyvään oikeuteen”. Mainitun direktiivin johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan, että vaikka kyseisessä direktiivissä määritellään nimenomaisesti sen soveltamisala, jäsenvaltiot voivat kuitenkin soveltaa sen säännöksiä kysymyksiin, jotka eivät kuulu sen soveltamisalaan.

10 Direktiivin 2008/48 johdanto-osan 6, 7, 9, 19 ja 31 perustelukappaleen mukaan kyseisen direktiivin tavoitteena on muun muassa avoimempien ja tehokkaampien kulutusluottomarkkinoiden kehittyminen sisämarkkinoilla; kuluttajaluottoja koskeva täydellinen yhdenmukaistaminen, jolla varmistetaan, että Euroopan unionin kaikki kuluttajat voivat käyttää hyväkseen etujensa korkeatasoista ja yhtäläistä suojaa; tarve valvoa, että luottosopimuksissa on selkeästi ja tiiviisti kaikki tarvittavat tiedot, jotta kuluttaja voi tehdä päätöksensä täysin tietoisena kaikista tosiseikoista ja jotta kuluttaja voi tietää luottosopimuksen mukaiset oikeutensa ja velvollisuutensa, ja sen varmistaminen, että kuluttaja saa ennen luottosopimuksen tekemistä riittävät tiedot erityisesti todellisesta vuosikorosta kaikkialla unionissa, jotta hän voi vertailla näitä korkoja.

11 Direktiivin 2008/48 johdanto-osan 43 perustelukappaleessa todetaan erityisesti, että todellisen vuosikoron laskemisessa sovellettavasta yhtenäisestä matemaattisesta kaavasta huolimatta todelliset vuosikorot eivät ole vielä täysin vertailukelpoisia kaikkialla unionissa. Kyseisellä direktiivillä pyritään siis määrittelemään kuluttajalle aiheutuvat luoton kokonaiskustannukset selvästi ja ymmärrettävästi.

12 Direktiivin 2004/48 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

--

- g) 'kuluttajalle aiheutuvilla luoton kokonaiskustannuksilla' kaikkia kustannuksia, mukaan luettuina korko, palkkiot, verot ja muunlaiset maksut, jotka kuluttajan on maksettava luottosopimuksen yhteydessä ja jotka ovat luotonantajan tiedossa, notaarikuluja lukuun ottamatta; näihin kustannuksiin kuuluvat myös luottosopimukseen liittyvien lisäpalveluiden kustannukset, erityisesti vakuutusmaksut, jos palvelusopimuksen tekeminen on pakollista luoton saamiseksi joko yleensä tai markkinoiduin ehdoin;
- h) 'kuluttajan maksettavaksi tulevalla kokonaismäärällä' luoton kokonaismäärän ja kuluttajalle aiheutuvien luoton kokonaiskustannusten yhteismäärää;
- i) 'todellisella vuosikorolla' kuluttajalle aiheutuvia luoton kokonaiskustannuksia ilmaistuna luoton kokonaismäärälle laskettuna vuosikorkona, johon soveltuvissa tapauksissa sisältyy 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut kustannukset;

--

- l) 'luoton kokonaismäärällä' luottorajaa tai luottosopimuksen mukaisesti käyttöön annettavaa kokonaismäärää;

--”

- 13 Direktiivin 2008/48 10 artiklan, joka koskee luottosopimuksissa mainittavia tietoja, 1 artiklan ensimmäisen alakohdan mukaan luottosopimukset on laadittava kirjallisina tai muulla pysyvällä tavalla. Kyseisen artiklan 2 kohdassa luetellaan tiedot, jotka luottosopimuksessa on mainittava selkeästi ja tiiviisti. Kyseiseen luetteloon sisältyvät muun muassa seuraavat seikat:

”_ _

- d) luoton kokonaismäärä ja sen nostoa koskevat ehdot;

--

- f) lainakorko, koron soveltamista koskevat ehdot sekä, mikäli ne ovat käytettävissä, alkuperäiseen lainakorkoon sovellettava indeksi tai viitekorko sekä lainakoron muuttumiseen liittyvät kaudet, ehdot ja menettelyt ja, jos eri tilanteissa sovelletaan erilaisia lainakorkoja, edellä mainitut tiedot kaikista sovellettavista koroista;
- g) todellinen vuosikorko ja kuluttajan maksettavaksi tuleva kokonaismäärä laskettuina luottosopimuksen tekohetkellä; kaikki mainitun koron laskemiseen käytetyt oletukset on mainittava;
- h) kuluttajan suoritettaviksi tulevien maksujen suuruus, lukumäärä ja maksuvälit sekä tarvittaessa järjestys, jonka mukaisesti maksut osoitetaan eri saatavien lyhentämiseksi silloin, kun saatavista peritään erisuuruisia lainakorkoja;

--”

- 14 Direktiivin 2008/48 19 artiklan, jonka otsikko on ”Todellisen vuosikoron laskeminen”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Todellinen vuosikorko, joka on luotonantajan ja kuluttajan sopimien tulevien tai nykyisten sitoumusten (luoton nostojen, takaisinmaksujen ja maksujen) nykyarvon vastine vuositasolla, lasketaan liitteessä I olevassa I osassa esitetyn matemaattisen kaavan mukaisesti.

2. Todellisen vuosikoron laskemista varten määritetään kuluttajalle aiheutuvat luoton kokonaiskustannukset lukuun ottamatta mahdollisia maksuja, jotka kuluttajan on suoritettava, jos hän ei ole noudattanut mitä tahansa luottosopimuksen ehtoja, ja sellaisia maksuja, jotka kuluttajan on tavaroiden tai palveluiden hankkimisen yhteydessä hankintahinnan lisäksi suoritettava siitä riippumatta, maksetaanko hankinta käteisellä vai luotolla.

Kuluttajalle aiheutuviin luoton kokonaiskustannuksiin sisällytetään tilinhoitokulut tilistä, jolle kirjataan sekä maksu- että luotonnostotapahtumia, kustannukset maksuvälineen käytöstä sekä maksujen suorittamiseen että luoton nostoihin, sekä muut maksutapahtumiin liittyvät kustannukset, paitsi jos tilin avaaminen on vapaaehtoista ja sen kustannukset on määritelty selkeästi ja erikseen luottosopimuksessa tai muussa kuluttajan kanssa tehdyssä sopimuksessa.”

- 15 Kyseisen direktiivin 22 artiklan, jonka otsikko on ”Yhdenmukaistaminen ja direktiivin säännösten pakottavuus”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että kuluttajat eivät voi sitovasti luopua heille tämän direktiivin täytäntöön panemiseksi annettavien tai tätä direktiiviä vastaavien kansallisten säännösten nojalla kuuluvista oikeuksista.”

- 16 Mainitun direktiivin 23 artiklan, jonka otsikko on ”Seuraamukset”, sanamuoto on seuraava:

”Jäsenvaltioiden on annettava säännökset tämän direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.”

- 17 Direktiivin 2008/48 liitteessä I olevassa I osassa on muun muassa seuraava täsmennys:

” – –

Perusyhtälö, joka määrittelee todellisen vuosikoron, osoittaa vuositasolla yhtäläisyyden yhtäältä luoton nostoerien summan nykyarvon ja toisaalta takaisinmaksujen ja maksujen summan nykyarvon välillä – –”

Tšekín oikeus

Maksukyvyttömyysmenettely

- 18 Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, että maksukyvyttömyysmenettelyä säännellään maksukyvyttömyydestä ja sen ratkaisumenetelmistä annetulla lailla nro 182/2006 (zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)), sellaisena kuin se on muutettuna lailla nro 185/2013 (jäljempänä maksukyvyttömyyslaki).
- 19 Kyseisen lain mukaan velallisen katsotaan olevan kyseisen lain tarkoituksessa maksukyvyttömän muun muassa, jos hän ei pysty täyttämään taloudellisia sitoumuksiaan yli 30 päivän ajan maksun erääntymispäivästä. Velallinen, joka ei ole elinkeinonharjoittaja, voi hakea maksukyvyttömyyden osalta toimivaltaiselta tuomioistuimelta, että hänen tilanteessaan sovelletaan veloista vapauttamista. Veloista vapauttamisen hyväksyminen edellyttää yhtäältä tuomioistuimen toteamusta, jonka mukaan velallinen ei pyri kyseisellä hakemuksella vilpillisiin tarkoituksiin, ja toisaalta kohtuullista oletamaa, jonka mukaan etuoikeudettomat luetteloon merkityt velkojat saavat veloista vapauttamisen yhteydessä takaisin ainakin 30 prosenttia todetuista saatavista. Kyseisen maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä

tuomioistuin ei voi saman lain 410 §:n nojalla tutkia viran puolesta eikä velallisen pyynnöstä saatavien pätevyyttä, määrää tai etuoikeusjärjestystä, vaikka niihin liittyisi direktiivejä 93/13 tai 2008/48 koskevia kysymyksiä, ennen kuin se on tehnyt päätöksensä veloista vapauttamista koskevasta hakemuksesta.

- 20 Velallinen voi vasta sen jälkeen, kun maksukyvyttömyystuomioistuin on hyväksynyt maksukyvyttömyyden ratkaisemisen veloista vapauttamisella, nostaa liitännäisen kanteen ilmoitettujen saatavien riitauttamiseksi; kyseinen kanne on kuitenkin rajattu pelkästään täytäntöönpanokelpoisiin saataviin, joiden osalta ei ole annettu vakuutta. Mainitussa tapauksessa velallinen voi vedota kyseisen saatavan olemassaolon tai määrän riitauttamiseksi lisäksi ainoastaan saatavan raukeamiseen tai vanhenemiseen.

Kuluttajasuojaa koskeva säännöstö

- 21 Direktiivi 93/13 on saatettu osaksi Tšekin oikeusjärjestystä siviililaista annetun lain nro 40/1964 (Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník), sellaisena kuin se oli voimassa 31.12.2013 saakka (jäljempänä siviililaki), 51a §:llä ja sitä seuraavilla pykälillä.
- 22 Kyseisen lain 56 §:n 1 momentin mukaan kuluttajasopimuksissa ei saa olla ehtoja, jotka lojaliteettiperiaatteen vastaisesti aiheuttavat kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien välille. Mainitun lain 55 §:n 2 momentin mukaan tällaiset kuluttajasopimusten ehdot ovat pätemättömiä. Saman lain 56 §:n 3 momentissa on kohtuuttomia ehtoja koskeva ohjeellinen luettelo, jossa on otettu vaikutteita direktiivin 93/13 liitteestä mutta jossa ei ole kyseisessä liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdassa mainittua ehtoa, jonka tarkoituksena tai seurauksena on suhteettoman suuren korvauksen vaatiminen kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan.
- 23 Direktiivi 2008/48 on saatettu osaksi Tšekin oikeusjärjestystä kulutusluotoista ja tiettyjen lakien alkuperäisten toisintojen muuttamisesta annetulla lailla 145/2010 (Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů) (jäljempänä kulutusluottolaki).
- 24 Kyseisen lain 6 §:n 1 momentissa, joka koskee velkojalla kuluttajaan nähden olevaa tiedottamisvelvollisuutta, säädetään seuraavaa:

”Sopimus, jolla kulutusluotto myönnetään, on tehtävä kirjallisesti ja siinä on mainittava tämän lain liitteessä 3 luetellut tiedot, jotka on esitettävä selkeästi, tiiviisti ja näkyvästi. Tämän tiedottamisvelvollisuuden tai kirjallista muotoa koskevan vaatimuksen noudattamatta jättämisellä ei ole vaikutusta sopimuksen pätevyteen – –”

- 25 Kulutusluottolain 8 §:n mukaan on niin, että jos kulutusluottosopimuksessa ei ole mainitun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja mainintoja ja jos kuluttaja vetoaa tähän seikkaan velkojaa vastaan, kulutusluotosta kertynyt korko katsotaan alusta lähtien lasketuksi mainitun sopimuksen tekemisajankohtana sovelletun diskonttokoron, sellaisena kuin Tšekin keskuspankki on sen julkaissut, mukaisesti, ja muut kulutusluottoa koskevat maksujärjestelyt ovat pätemättömiä.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 26 Radlingerin aviopuolisot tekivät 29.8.2011 Smart Hypo s. r. o:n kanssa kulutusluottosopimuksen, jonka nojalla heille myönnettiin 1 170 000 Tšekin korunan (CZK) (noin 43 300 euroa) suuruinen laina.
- 27 Kyseisen lainan myöntämisen vastikkeena Radlingerin aviopuolisot sitoutuivat ensinnäkin maksamaan velkojalle takaisin 2 958 000 CZK:n (noin 109 500 euroa) suuruisen summan 120 kuukausierässä. Kyseinen summa muodostuu pääomasta, 10 prosentin suuruisesta vuosikorosta lainatulle pääomalle

luoton voimassaoloajalta, velkojalle maksettavasta 585 000 CZK:n (noin 21 600 euroa) suuruudesta palkkiosta ja 33 000 CZK:n (noin 1 200 euroa) suuruudesta kuluista. Pääasiassa kyseessä olevan kulutusluoton todellinen vuosikorko oli 28,9 prosenttia.

- 28 Radlingerin aviopuolisot sitoutuivat myös maksamaan velkojalle laissa vahvistettujen viivästyskorkojen lisäksi sopimussakon, jonka suuruus oli 0,2 prosenttia alkuperäisestä lainapääomasta kultakin päivältä, jona maksu viivästyy, 117 000 CZK:n (noin 4 300 euroa) suuruisen kiinteämääräisen sopimussakon siinä tapauksessa, että viivästys ylittäisi kuukauden, ja 50 000 CZK:n (noin 1 850 euroa) suuruisen kiinteämääräisen korvauksen, joka vastaa erääntyneen summan takaisinperimisestä aiheutuvia kuluja.
- 29 Velkoja varasi lopuksi itselleen oikeuden vaatia välittömästi kaikkien erääntyneiden summien takaisinmaksamista siinä tilanteessa, että jotakin kuukausierää ei maksettaisi kokonaan tai ajoissa, tai jos osoittautuisi, että Radlingerin aviopuolisot olisivat saaneet velkojan suostumuksen salaamalla vilpillisesti tiettyjä seikkoja.
- 30 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, Radlingerin aviopuolisoiden ei ole tosiasiallisesti maksettu mitään. Pääasiassa kyseessä oleva luotto on näet käytetty aikaisempien velkojen maksamiseen ulosottomiehelle ja notaarin kuluihin sekä luotonantajan hyväksi mainittuun luottoon liittyviin kuluihin, luoton ensimmäiseen kuukausierään ja osaan seuraavista kuukausieristä.
- 31 Finway, jolle Spart Hypo s. r. o. oli luovuttanut sillä Radlingerin aviopuolisoiden olivat saattavat, ilmoitti 27.9.2011 Radlingerin aviopuolisoiden vaativansa välittömästi koko velan, jonka suuruus oli tuolloin 2 873 751 CZK (noin 106 300 euroa), takaisinmaksamista sillä perusteella, että pääasiassa kyseessä olevaa sopimusta tehtäessä oli jätetty ilmoittamatta olennaisia tietoja. Finwayn mukaan Radlingerin aviopuolisot eivät näet olleet kertoneet, että heidän omaisuudestaan oli annettu ulosmittausmääräys 4 285 CZK:n (noin 160 euroa) arvosta.
- 32 Kyseinen yhtiö vaati uudelleen 19.11.2012 päivätyllä maksukehotuksella Radlingerin aviopuolisoiden maksamaan sille takaisin velan, jonka määrän se ilmoitti olevan vastedes 3 794 786 CZK (noin 140 500 euroa), ja täsmensi, että sen saatava oli erääntynyt maksettavaksi välittömästi, koska asianomaiset eivät olleet maksaneet luottoa takaisin säännöllisesti ja oikea-aikaisesti.
- 33 Radlingerin aviopuolisot panivat 5.2.2013 asian vireille Krajský soud v Plznissä (Pilsenin aluetuomioistuimissa), jotta tämä toteaisi heidät maksukyvyttömiksi ja hyväksyisi heidän hakemuksensa veloista vapauttamisesta erissä maksamisen muodossa, sillä he eivät voineet täyttää sitoumuksiaan ja heidän maksunsa olivat myöhästyneet yli kolmen kuukauden ajalta. Kyseinen hakemus siirrettiin Krajský soud v Prazelle (Prahassa aluetuomioistuimissa), joka on alueellisesti toimivaltainen tuomioistuimissa käsittelemään sen, ja viimeksi mainittu tuomioistuimissa totesi 26.4.2013 annetulla määräyksellä Radlingerin aviopuolisoiden maksukyvyttömyyden, nimesi selvittäjän ja kehotti velkojia ilmoittamaan saatavansa 30 päivän kuluessa.
- 34 Finway ilmoitti 23.5.2013 maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä kaksi täytäntöönpanokelpoista saatavaa, joista ensimmäinen oli 3 045 991 CZK:n (noin 112 700 euroa) suuruinen saatava, jonka vakuutena oli kiinnitys, ja jälkimmäinen vakuudeton 1 359 540 CZK:n (noin 50 300 euroa) suuruinen saatava, joka vastaa pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen mukaista sopimussakkoa, jonka suuruudeksi on vahvistettu 0,2 prosenttia alkuperäisestä lainapääomasta viivästyspäivää kohden 23.9.2011 ja 25.4.2013 välisen ajanjakson osalta.
- 35 Radlingerin aviopuolisot tunnustivat 3.7.2013, että kyseiset saatavat ovat täytäntöönpanokelpoisia, mutta riitauttivat niiden määrän vetoamalla siihen, että pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen ehdot ovat hyvien tapojen vastaisia.
- 36 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimissa hyväksyi 23.7.2013 antamallaan määräyksellä Radlingerin aviopuolisoiden veloista vapauttamisen erissä yhteisvastuullisesti maksamisen muodossa.

- 37 Radlingerin aviopuolisot saattoivat kyseisen tuomioistuimen käsiteltäväksi 24.7.2013 liitännäisen vaatimuksen, jolla he vaativat velallisina, että Finwayn ilmoittamat saatavat todetaan kokonaan tai osittain laittomiksi.
- 38 Mainittu tuomioistuin toteaa kyseisestä vaatimuksesta, että maksukyvyttömyyslain mukaan velallisella on pelkästään oikeus riitauttaa vakuudettomat saatavat, ja se voi tehdä näin yksinomaan liitännäisen vaatimuksen yhteydessä ja pelkästään velan vanhenemiseen tai raukeamiseen liittyvin perustein.
- 39 Koska pääasiassa kyseessä oleva sopimus, johon Finwayn ilmoittamat saatavat perustuvat, on sekä direktiivissä 2008/48 tarkoitettu kulutusluottosopimus että direktiivissä 93/13 tarkoitettu elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välinen sopimus, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, sitovatko viimeksi mainitun direktiivin säännöksistä johtuvat velvollisuudet myös maksukyvyttömyystuomioistuinta, jossa luottosopimukseen perustuvat saatavat on riitautettu.
- 40 Kyseisellä tuomioistuimella on myös epäilyjä todellisen vuosikoron, sellaisena kuin se on mainittu pääasiassa kyseessä olevassa sopimuksessa, sääntöjenmukaisuudesta. Se pohtii tässä yhteydessä, mitkä summat luotonantaja on sisällyttänyt direktiivin 2008/48 liitteessä I olevassa I kohdassa tarkoitettun luoton nostoerän määrään todellisen vuosikoron laskemiseksi, kun otetaan huomioon se, että kyseiseen luottoon liittyvät kulut ja kaksi ensimmäistä kuukausierää on vähennetty välittömästi mainitun luoton määrästä.
- 41 Se punnitsee lopuksi sitä tapaa, jolla direktiivin 93/13 vaatimusten kannalta on tarkasteltava sellaisen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen sopimusehtoja, jonka mukaan velkoja voi maksun viivästyessä vaatia velallista maksamaan välittömästi takaisin asianomaisen luoton kokonaisuudessaan, korot ja velkojan tulevat palkkiot mukaan lukien, maksamaan sopimussakon, jonka suuruus on 0,2 prosenttia pääomasta kultakin päivältä, jona maksu viivästyy, ja – siinä tapauksessa, että kyseisen velallisen maksu on viivästynyt yli kuukaudella – maksamaan 117 000 CZK:n (noin 4 300 euroa) suuruisen kiinteämääräisen sopimussakon.
- 42 Krajský soud v Praze (Prahan aluetuomioistuin), jonka mielestä pääasian ratkaiseminen riippuu edellä mainittujen unionin oikeuden säännösten tulkinnasta, päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Ovatko – – direktiivin 93/13 – –7 artiklan 1 kohta ja – – direktiivin 2008/48 – –22 artiklan 2 kohta tai unionin kuluttajansuojalainsäädännön muut säännökset esteenä
- a) [maksukyvyttömyyslain] tulkinnalle, jonka mukaan tuomioistuin voi tutkia kuluttajasuhteisiin perustuvien saatavien olemassaoloa, määrää tai etuoikeusjärjestystä pelkästään sellaisen liitännäisen kanteen perusteella, jonka on pannut vireille oikeudellinen asiamies, velkoja tai (edellä mainituin rajoituksin) velallinen (kuluttaja)?
 - b) säännöksille, joilla maksukyvyttömyysmenettelyä sääntelevän kansallisen lainsäädännön yhteydessä velalliselle (kuluttajalle) annetaan oikeus pyytää tuomioistuinta tutkimaan velkojien (tavarantoimittajien tai palveluntarjoajien) ilmoittamat saatavat yksinomaan tapauksissa, joissa kuluttajan maksukyvyttömyystilanne päätetään hoitaa veloista vapauttamisella ja joissa – yksinomaan vakuudettomien saatavien osalta – velallisen mahdollisuudet riitauttaa saatava on toimivaltaisen viranomaisen päätöksessä tunnustettujen täytäntöönpanokelpoisten saatavien tapauksessa rajattu siten, että velallinen voi vedota pelkästään saatavan raukeamiseen tai vanhentumiseen, kuten maksukyvyttömyyslain 192 §:n 3 momentissa ja 410 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään?
- 2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko tuomioistuimen kulutusluottoon perustuvan saatavan tutkimista koskevassa menettelyssä
- a) viran puolesta otettava huomioon – vaikka kuluttaja ei olisikaan esittänyt väitteitä – se, ettei luottolaitokselle direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan mukaan kuuluvaa tiedottamisvelvollisuutta ole noudatettu

- b) ja pääteltävä tästä kansallisessa oikeudessa säädettyt seuraukset, jotka johtavat sopimusehtojen pätemättömyyteen?

Mikäli ensimmäiseen tai toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

- 3) Onko edellä mainituilla direktiivien säännöksillä välitön oikeusvaikutus ja onko niiden välittömälle soveltamiselle esteenä se, että tuomioistuin käsitellessään viran puolesta liitännäistä kysymystä (tai suorittaessaan saatavaa koskevaa tutkintaa, jonka kansallinen oikeus estää sen vuoksi, ettei velallisen, joka on kuluttaja, esittämällä väitteellä ole vaikutusta) puuttuu kuluttajan ja tavarantoimittajan tai palveluntarjoajan väliseen horisontaaliseen suhteeseen?
- 4) Mikä on direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettu 'luoton kokonaismäärä' ja mitkä määrät otetaan huomioon 'luoton nostoerän määrinä' laskettaessa todellista vuosikorkoa direktiivin 2008/48 liitteessä I esitetyn kaavan mukaisesti, jos luottosopimuksessa muodollisesti luvataan maksaa tietty rahamäärä mutta samanaikaisesti määrätään, että kun luotto on maksettu, luottolaitoksen saatavat luottosuhteen perustamiseen liittyvien kulujen ja ensimmäisen takaisinmaksuerän (mahdollisesti myöhempien takaisinmaksuerien) muodossa vähennetään tietyiltä osin luvatussa määrästä siten, että näin pidätettyjä määriä ei todellisuudessa koskaan makseta kuluttajalle tai hänen pankkitililleen ja ne jäävät siten kokonaan luotonantajan käyttöön? Vaikuttaako näiden määrien, joita ei todellisuudessa makseta kuluttajalle, huomioon ottaminen lasketun todellisen vuosikoron määrään?

Siitä huolimatta, miten edellisiin kysymyksiin vastataan:

- 5) Arvioitaessa sitä, onko sopimuksessa määritetty korvaus direktiivin 93/13 liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettu suhteettoman suuri korvaus, onko tarpeen arvioida kaikkien sopimuksessa määrättyjen sopimussakkoehdojen kumulatiivista vaikutusta riippumatta siitä, vaatiiko velkoja tosiasiallisesti niiden täysimääräistä täyttämistä ja voidaanko joitain näistä ehdoista mahdollisesti pitää kansallisen lainsäädännön näkökulmasta pätemättöminä, vai onko otettava huomioon ainoastaan niiden sopimussakkojen kokonaismäärä, joita on tosiasiallisesti vaadittu tai joita voidaan vaatia?
- 6) Siinä tapauksessa, että sopimussakot todetaan kohtuuttomiksi, onko jätettävä soveltamatta kaikkia näitä yksittäisiä sopimussakkoja – jotka ainoastaan yhdessä tarkasteltuina saivat tuomioistuimen päättämään, että korvauksen määrä oli suhteettoman suuri direktiivin 93/13 liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettulla tavalla – vai ainoastaan joitain niistä (ja millä perusteilla tätä on siinä tapauksessa arvioitava)?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 43 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii ensimmäisellä kysymyksellään selvittämään lähinnä, onko direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohtaa ja direktiivin 2008/48 22 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sellaiselle pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan maksukyvyttömyysmenettelyssä yhtäältä tuomioistuin, jossa kyseinen menettely on vireillä, ei saa viran puolesta tutkia sellaisten sopimusehtojen mahdollista kohtuuttomuutta, joihin mainitun menettelyn yhteydessä ilmoitetut saatavat perustuvat, ja jonka mukaan toisaalta kyseinen tuomioistuin saa tutkia ainoastaan vakuudettomat saatavat ja silloinkin yksinomaan muutamien sellaisten rajallisten perusteiden osalta, jotka liittyvät saatavien vanhenemiseen tai raukeamiseen.

- 44 Direktiivin 2008/48 22 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että kuluttajat eivät voi sitovasti luopua heille kyseisen direktiivin täytäntöön panemiseksi annettavien tai direktiiviä vastaavien kansallisten säännösten nojalla kuuluvista oikeuksista. Ennakkoratkaisupyynnöstä ei kuitenkaan ilmene, että Radlingerin aviopuolisot olisivat luopuneet heille Tšekin oikeuden säännösten, joilla mainittu direktiivi pannaan täytäntöön, nojalla kuuluvista oikeuksista. Tästä seuraa, että – kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 40 kohdassa korostanut – kyseinen säännös ei ole ensimmäiseen kysymykseen vastaamisen kannalta merkityksellinen.
- 45 Direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdasta on todettava, että kyseisen säännöksen mukaan jäsenvaltioiden on kuluttajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.
- 46 Näihin keinoihin on kuuluttava säännökset, joilla voidaan taata kuluttajille tehokas oikeussuoja antamalla heille mahdollisuus riitauttaa tuomioistuimessa riidanalainen sopimus, myös maksukyvyttömyysmenettelyssä, kohtuullisin menettelyllisin edellytyksin siten, ettei heidän oikeuksiensa käyttämiselle ole asetettu ehtoja, erityisesti määräaikoja tai kustannuksia, jotka tekevät direktiivissä 93/13 taattujen oikeuksien käyttämisen suhteettoman vaikeaksi tai käytännössä mahdottomaksi (ks. vastaavasti tuomio 1.10.2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, 59 kohta).
- 47 Nyt käsiteltävässä tapauksessa ensimmäinen kysymys koskee maksukyvyttömyysmenettelyjen järjestämistä sellaisen oikeusriidan yhteydessä, jossa velallisenä oleva kuluttaja riitauttaa ilmoitettujen saatavien perusteltavuuden.
- 48 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun unioni ei ole antanut asiaa koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion asiana on menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen nojalla määrittää sisäisessä oikeusjärjestyksessään toimivaltaiset tuomioistuimet ja antaa menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet. Tämän osalta menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, eivät saa olla epäedullisempia kuin samankaltaisia kansallisen oikeuden piiriin kuuluvia oikeussuojakeinoja koskevat menettelysäännöt (vastaavuusperiaate), eikä niillä saada tehdä unionin oikeusjärjestyksen tarjoamien oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate) (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2015, Baczó ja Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, 41 ja 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 49 Vastaavuusperiaatteesta on – kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 32 kohdassa huomauttanut – todettava, ettei unionin tuomioistuimella ole käytettävissään seikkoja, jotka antaisivat aiheen epäillä pääasiassa kyseessä olevan sääntelyn yhteensopivuutta tämän periaatteen kanssa.
- 50 Tehokkuusperiaatteesta on todettava, että kaikkia sellaisia tapauksia, joissa on kyse siitä, tekeekö kansallinen menettelysääntö unionin oikeuden soveltamisen mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi, on tarkasteltava siten, että huomioon otetaan tämän säännön merkitys koko menettelyssä, sen kulku sekä sen erityispiirteet eri kansallisissa elimissä. Menettelyjen erityispiirteet eivät kuitenkaan saa muodostua tekijäksi, joka saattaisi vaikuttaa siihen oikeussuojaan, joka kuluttajien on saatava direktiivin 93/13 säännösten nojalla (ks. vastaavasti tuomio 10.9.2014, Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, 52 ja 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 51 Nyt käsiteltävässä tapauksessa ensimmäisen kysymyksen a kohta koskee sellaisen tämän tuomion 19 ja 20 kohdassa esitetyn kaltaisen kansallisen prosessuaalisen järjestelmän yhteensoveltuvuutta direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdan kanssa, jonka mukaan tuomioistuin, jossa maksukyvyttömyysmenettely on saatettu vireille, ei saa viran puolesta tutkia sellaisten sopimusehtojen mahdollista kohtuuttomuutta, joihin kyseisen menettelyn yhteydessä ilmoitetut saatavat perustuvat.

- 52 Tässä yhteydessä on huomautettava, että kansallisen tuomioistuimen on unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan viran puolesta arvioitava, onko direktiivin 93/13 soveltamisalaan kuuluva sopimusehto kohtuuton, ja näin korjattava kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä vallitsevaa epätasapainoa aina silloin, kun tuomioistuimella on käytössään tämän tutkinnan edellyttämät oikeudelliset seikat ja tosiseikat (tuomio 1.10.2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 53 Unionin tuomioistuin on näet todennut, että kyseisessä direktiivissä tavoitellun suojan varmistamiseksi tilannetta, jossa kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden epätasa-arvoisessa asemassa, voidaan tasoittaa ainoastaan tällaisia oikeusriitoja käsittelevän kansallisen tuomioistuimen toteuttamalla sopimuspuolten ulkopuolisilla aktiivisilla toimenpiteillä (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2014, Pehotovost, C-470/12, EU:C:2014:101, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 54 Direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohtaa on siis tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan maksukyvyttömyysmenettelyssä tuomioistuin, jossa kyseinen menettely on vireillä, ei saa viran puolesta tutkia sellaisten sopimusehtojen mahdollista kohtuuttomuutta, joihin mainitun menettelyn yhteydessä ilmoitetut saatavat perustuvat, vaikka kyseisellä tuomioistuimella on käytössään tämän tutkinnan edellyttämät oikeudelliset seikat ja tosiseikat.
- 55 Ensimmäisen kysymyksen b kohdasta on huomautettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toteamuksista seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan ei ole mahdollista riitauttaa kaikkia saatavia, jotka perustuvat luottosopimukseen, jossa saattaa olla kohtuuttomia ehtoja, vaan tällaisista saatavista pelkästään vakuudettomat saatavat ja silloinkin yksinomaan kyseisten saatavien vanhenemisen tai raukeamisen perusteella.
- 56 Kuten tämän tuomion 46 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä korostetaan, oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimissa edellyttää sitä, että kuluttajalla on oikeus riitauttaa kansallisessa tuomioistuimessa sellaiseen luottosopimukseen perustuvien saatavien perusteltavuus, jossa on ehtoja, jotka saatetaan todeta kohtuuttomiksi, riippumatta siitä, ovatko ne vakuudellisia vai vakuudettomia.
- 57 Vaikka ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan velallinen, joka aikoo riitauttaa vakuudettoman saatavan, saa vedota ainoastaan kyseisen saatavan vanhenemiseen tai raukeamiseen, on lisäksi huomautettava, että se, että kansallisen tuomioistuimen toimivaltaa jättää viran puolesta kohtuuttomat ehdot soveltamatta rajoitetaan, voi heikentää direktiivin 93/13 6 ja 7 artiklalla tavoitellun suojan tehokkuutta (ks. analogisesti tuomio 21.11.2002, Codifis, C-473/00, EU:C:2002:705, 35 kohta).
- 58 Koska pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen säännösten mukaan on mahdollista riitauttaa vain tietyt saatavat, jotka perustuvat kuluttajasopimukseen, jonka tietyt ehdot saatetaan todeta kohtuuttomiksi, tiettyjen sellaisten rajallisten perusteiden osalta, jotka liittyvät saatavien vanhenemiseen tai raukeamiseen, kyseinen säännöstö ei täytä direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohdasta ilmeneviä vaatimuksia.
- 59 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle menettelysäännöstölle, jonka mukaan maksukyvyttömyysmenettelyssä yhtäältä tuomioistuin, jossa kyseinen menettely on saatettu vireille, ei saa viran puolesta tutkia sellaisten sopimusehtojen mahdollista kohtuuttomuutta, joihin mainitun menettelyn yhteydessä ilmoitetut saatavat perustuvat, vaikka kyseisellä tuomioistuimella on käytössään tämän tutkinnan edellyttämät oikeudelliset seikat ja tosiseikat, ja jonka mukaan toisaalta mainittu tuomioistuin saa tutkia ainoastaan vakuudettomat saatavat ja silloinkin yksinomaan muutamien sellaisten rajallisten perusteiden osalta, jotka liittyvät saatavien vanhenemiseen tai raukeamiseen.

Toinen kysymys

- 60 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että se edellyttää, että kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu kyseisessä direktiivissä tarkoitettuun luottosopimukseen perustuvia saatavia koskeva oikeusriita, tutkii viran puolesta, onko kyseisessä säännöksessä säädettyä tiedottamisvelvollisuutta noudatettu, ja tekee kaikki kansallisen oikeuden perusteella kyseisen velvollisuuden noudattamatta jättämisestä seuraavat päätelmät.
- 61 Aluksi on korostettava, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohdassa säädetyllä tiedottamisvelvollisuudella edistetään kyseisen direktiivin 5 ja 8 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien tavoin saman direktiivin tavoitteen saavuttamista; kyseisenä tavoitteena on – kuten mainitun direktiivin johdanto-osan seitsemännestä ja yhdeksännestä perustelukappaleesta ilmenee – säätää kulutusluottojen osalta täydellisestä ja pakottavasta yhdenmukaistamisesta useilla keskeisillä aloilla, minkä katsotaan olevan tarpeen, jotta varmistetaan, että unionin kaikki kuluttajat voivat käyttää hyväkseen etujensa korkeatasoista ja yhtäläistä suojaa, ja jotta voidaan helpottaa kulutusluottoja koskevien toimivien sisämarkkinoiden syntymistä (ks. analogisesti tuomio 18.12.2014, CA Consumer Finance, C-449/13, EU:C:2014:2464, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 62 Toisen kysymyksen a kohdasta on todettava, että unionin tuomioistuin on palauttanut useaan otteeseen mieleen kansalliselle tuomioistuimelle kuuluvan velvollisuuden tutkia viran puolesta tiettyjen kuluttajia koskevien unionin oikeuden säännösten ja määräysten rikkominen (ks. vastaavasti direktiivin 93/13 osalta tuomio 4.6.2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, 32 kohta; muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta 20.12.1985 annetun neuvoston direktiivin 85/577/ETY (EYVL 1985, L 372, s. 31) osalta tuomio 17.12.2009, Martín Martín, C-227/08, EU:C:2009:792, 29 kohta sekä kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista tietyistä seikoista 25.5.1999 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY (EYVL 1999, L 171, s. 12) osalta tuomio 3.10.2013, Duarte Hueros, C-32/12, EU:C:2013:637, 39 kohta).
- 63 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 51 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa huomauttanut, tällainen vaatimus on perusteltu sillä, että suojajärjestelmä nojautuu unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ajatukseen siitä, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli sekä neuvotteluaseman että tietojen puolesta, mikä johtaa kuluttajan sitoutumaan elinkeinonharjoittajan ennakolta laatimiin sopimusehtoihin ilman, että hän voisi vaikuttaa niiden sisältöön (tuomio 1.10.2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 64 Tältä osin ennen sopimuksen tekemistä ja samanaikaisesti sen tekemisen kanssa saaduilla tiedoilla sopimusehdoista ja sopimuksen tekemisen seurauksista on kuluttajalle perustavanlaatuinen merkitys. Kuluttaja päättää nimenomaan näiden tietojen perusteella, haluaako hän sitoutua elinkeinonharjoittajan aiemmin laatimiin ehtoihin (ks. vastaavasti tuomio 16.1.2014, Constructora Principado, C-226/12, EU:C:2014:10, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 65 Lisäksi on olemassa vähäistä suurempi vaara siitä, että kuluttaja ei muun muassa tiedonpuutteen vuoksi vetoa oikeussääntöön, jolla on tarkoitus suojata häntä (tuomio 4.6.2015, Faber, C-497/13, EU:C:2015:357, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 66 Tästä seuraa, että tehokasta kuluttajansuojaa ei voitaisi saavuttaa, jos kansallisen tuomioistuimen ei tarvitse arvioida viran puolesta kuluttajaoikeutta koskevista unionin oikeussäännöistä ilmenevien vaatimusten noudattamista (ks. analogisesti tuomio 4.10.2007, Rampion ja Godard, C-429/05, EU:C:2007:575, 61 ja 65 kohta).

- 67 Kuten tämän tuomion 53 kohdassa on huomautettu, kyseisessä direktiivissä tavoitellun suojan varmistamiseksi tilannetta, jossa kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden epätasa-arvoisessa asemassa, voidaan näet tasoittaa ainoastaan tällaisia oikeusriitoja käsittelevän kansallisen tuomioistuimen toteuttamalla sopimuspuolten ulkopuolisilla aktiivisilla toimenpiteillä.
- 68 Se, että kansallinen tuomioistuin tutkii viran puolesta direktiivistä 2008/48 ilmenevien vaatimusten noudattamisen, on lisäksi keino, jolla voidaan saavuttaa kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdassa vahvistettu tulos ja edistää saman direktiivin johdanto-osan 31 ja 43 perustelukappaleessa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamista (ks. analogisesti määräys 16.11.2010, Pohotovost, C-76/10, EU:C:2010:685, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 69 Erityisesti on todettava, että direktiivin 2008/48 23 artiklan mukaan kyseisen direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavien seuraamusten on oltava varoittavia. Se, että kansalliset tuomioistuimet tutkivat viran puolesta, onko samasta direktiivistä ilmeneviä vaatimuksia noudatettu, on kuitenkin luonteeltaan epäilemättä varoittavaa.
- 70 Koska kansallisen tuomioistuimen on siis varmistettava direktiivin 2008/48 säännöksillä tavoitellun kuluttajansuojan tehokas vaikutus, sille unionin oikeudessa kyseessä olevalla alalla osoitettu tehtävä ei rajoitu pelkästään siihen, että kansallisella tuomioistuimella on mahdollisuus lausua mainittujen vaatimusten noudattamisesta, vaan sisältää myös velvollisuuden tutkia viran puolesta tämä kysymys aina silloin, kun tuomioistuimella on käytössään tämän tutkinnan edellyttämät oikeudelliset seikat ja tosiseikat (ks. analogisesti tuomio 4.6.2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, 32 kohta).
- 71 Lisäksi silloin, kun kansallinen tuomioistuin on todennut viran puolesta, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohtaa on rikottu, sen on odottamatta sitä, että kuluttaja esittää tätä koskevan pyynnön, tehtävä kaikki kansallisen oikeuden perusteella tällaisesta rikkomisesta seuraavat päätelmät, kunhan kontradiktorista periaatetta noudatetaan (ks. analogisesti tuomio 21.2.2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, 36 kohta ja tuomio 1.10.2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, 42 kohta).
- 72 Tässä yhteydessä on myös muistutettava, että direktiivin 2008/48 23 artiklasta ilmenee, että jäsenvaltioiden on annettava säännökset kyseisen direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön. Kyseisten seuraamusten on oltava paitsi varoittavia myös tehokkaita ja oikeasuhteisia.
- 73 Tältä osin on niin, että kun kansallinen tuomioistuin on todennut, että tiedottamisvelvollisuutta ei ole noudatettu, sen on tehtävä tästä kaikki kansallisessa oikeudessa säädetty päätelmät, kunhan kansallisessa oikeudessa käyttöön otetut seuraamukset ovat direktiivin 2008/48 23 artiklan vaatimusten, sellaisina kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut niitä muun muassa 27.3.2014 annetussa tuomiossa LCL Le Crédit Lyonnais (C-565/12, EU:C:2014:190), mukaisia.
- 74 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen nojalla toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2008/48 10 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se edellyttää, että kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu kyseisessä direktiivissä tarkoitettuun luottosopimukseen perustuvia saatavia koskeva oikeusriita, tutkii viran puolesta, onko kyseisessä säännöksessä säädettyä tiedottamisvelvollisuutta noudatettu, ja tekee kansallisessa oikeudessa kyseisen velvollisuuden noudattamatta jättämisestä seuraavat päätelmät, sillä edellytyksellä, että seuraamukset täyttävät mainitun direktiivin 23 artiklan vaatimukset.

Kolmas kysymys

- 75 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että pääasiassa ovat vastakkain kaksi yksityistä, minkä jälkeen se tiedustele kolmannella kysymyksellään, onko direktiivien 93/13 ja 2008/48 merkityksellisillä säännöksillä välitön oikeusvaikutus.
- 76 Tältä osin on huomautettava, että SEUT 288 artiklan kolmannen kohdan mukaan direktiivi velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, mutta jättää kansallisten elinten valittavaksi muodon ja keinot. Direktiivillä ei siis sellaisenaan voida luoda veloitteita yksityiselle eikä siihen näin ollen sellaisenaan voida vedota tätä vastaan (tuomio 24.1.2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Jäsenvaltiolle on SEUT 288 artiklan kolmannessa kohdassa ja direktiivissä itsessään asetettu kuitenkin sitova velvollisuus ryhtyä kaikkiin toimenpiteisiin direktiivissä säädetyn tuloksen saavuttamiseksi. Tämä velvollisuus toteuttaa kaikki yleiset tai erityiset toimenpiteet kuuluu kaikille jäsenvaltioiden elimille mukaan lukien tuomioistuimet niiden toimivallan rajoissa (tuomio 24.6.2008, Commune de Mesquer, C-188/07, EU:C:2008:359, 83 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 77 Nyt käsiteltävässä tapauksessa yhtäältä velvollisuus tutkia viran puolesta tiettyjen ehtojen kohtuuttomuus ja se, että luottosopimuksessa on pakolliset maininnat tiedoista, muodostaa menettelynormin, joka ei koske yksityistä vaan tuomioistuimia (ks. analogisesti tuomio 10.9.2014, Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, 67 kohta ja tuomio 18.2.2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 78 Toisaalta on niin, että – kuten direktiivin 2008/48 23 artiklan sanamuodosta ilmenee – kun direktiivi saatetaan osaksi kansallista oikeusjärjestystä ja pannaan täytäntöön, jäsenvaltioiden elinten on huolehdittava siitä, että tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia sovelletaan.
- 79 Lisäksi on huomautettava, että kun kansalliset tuomioistuimet soveltavat valtiosisäistä oikeutta, niiden on unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tulkittava sitä mahdollisimman pitkälle kyseisen direktiivin 2008/48 sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti, jotta sillä tarkoitettu tulos saavutettaisiin ja siten noudatettaisiin SEUT 288 artiklan kolmatta kohtaa. Tämä velvollisuus tulkita kansallista oikeutta yhdenmukaisesti direktiivin kanssa on nimittäin erottamaton osa EUT-sopimuksella luotua järjestelmää, sillä näin kansalliset tuomioistuimet voivat toimivaltansa rajoissa varmistaa unionin oikeuden täyden tehokkuuden, kun ne ratkaisevat käsiteltäväkseen saatettuja asioita (ks. analogisesti tuomio 24.1.2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 80 Tämän vuoksi kolmanteen kysymykseen ei ole tarvetta vastata.

Neljäs kysymys

- 81 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele neljännellä kysymyksellään lähinnä, millä tavalla direktiivin 2008/48 3 artiklan 1 alakohdassa ja 10 artiklan 2 kohdassa olevaa käsitettä ”luoton kokonaismäärä” ja kyseisen direktiivin liitteessä I olevassa I kohdassa olevaa käsitettä ”[luoton] nostoerän määrä” on tulkittava.
- 82 Kyseinen tuomioistuin näet huomauttaa, että pääasiassa kyseessä olevassa sopimuksessa, jolla luotonantaja sitoutui myöntämään Radlingerin aviopuolisoille luoton, määrättiin, että kun kyseinen luottosuhde on perustettu, sen perustamiseen liittyvät kulut ja ensimmäinen takaisinmaksuerä ja mahdollisesti myöhemmät takaisinmaksuerät vähennetään mainitun luoton kokonaismäärästä. Tämän vuoksi esiin tulee kysymys erityisesti siitä, voitiinko tuon saman luoton se osa, jota ei ole annettu asianomaisten käyttöön, sisällyttää direktiivin 2008/48 liitteessä I olevassa I kohdassa tarkoitettuun luoton nostoerän määrään todellisen vuosikoron laskemiseksi.

- 83 Tässä yhteydessä on huomautettava, että direktiivissä 2008/48 tarkoitettulla luoton kokonaismäärällä tarkoitetaan kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 alakohdan mukaan luottorajaa tai luottosopimuksen mukaisesti käyttöön annettavaa kokonaismäärää.
- 84 Kyseisen direktiivin 3 artiklan g alakohdan mukaan on lisäksi niin, että kuluttajalle aiheutuvilla luoton kokonaiskustannuksilla tarkoitetaan kaikkia kustannuksia, jotka kuluttajan on maksettava luottosopimuksen yhteydessä ja jotka ovat luotonantajan tiedossa. Todellisella vuosikorolla tarkoitetaan lopuksi mainitun direktiivin 3 artiklan i alakohdan mukaan kuluttajalle aiheutuvia luoton kokonaiskustannuksia ilmaistuna luoton kokonaismäärälle laskettuna vuosikorkona, johon soveltuvissa tapauksissa sisältyy saman direktiivin 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitettut kustannukset.
- 85 Koska käsitteellä ”kuluttajan maksettavaksi tuleva kokonaismäärä” tarkoitetaan direktiivin 2008/48 3 artiklan h alakohdan mukaan ”luoton kokonaismäärän ja kuluttajalle aiheutuvien luoton kokonaiskustannusten yhteismäärää”, tästä seuraa, että käsitteet ”luoton kokonaismäärä” ja ”kuluttajalle aiheutuvat luoton kokonaiskustannukset” sulkevat pois toisensa ja että luoton kokonaismäärä ei näin ollen saa sisältää mitään niistä summista, jotka kuuluvat kuluttajalle aiheutuviin luoton kokonaiskustannuksiin.
- 86 Direktiivin 2008/48 3 artiklan 1 alakohdassa ja 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun luoton kokonaismäärään ei siis voida sisällyttää mitään summia, joilla on tarkoitus täyttää asianomaisen luoton perusteella sovitut sitoumukset, kuten esimerkiksi hallinnollisia kuluja, korkoja, palkkioita ja muunlaisia maksuja, jotka kuluttajan on suoritettava.
- 87 On korostettava, että se, että luoton kokonaismäärään sisällytetään sääntöjenvastaisesti summia, jotka kuuluvat kuluttajalle aiheutuviin luoton kokonaiskustannuksiin, johtaa välttämättä siihen, että todellisen vuosikoron määrä arvioidaan liian alhaiseksi, koska todellisen vuosikoron laskeminen riippuu luoton kokonaismäärästä.
- 88 Direktiivin 2008/48 19 artiklan 1 kohdassa näet täsmennetään, että todellinen vuosikorko, joka on luotonantajan ja kuluttajan sopimien sitoumusten nykyarvon vastine vuositasolla, lasketaan kyseisen direktiivin liitteessä I olevassa I osassa esitetyn matemaattisen kaavan mukaisesti. Kyseisessä direktiivissä todetaan, että perusyhtälö, joka määrittelee todellisen vuosikoron, osoittaa vuositasolla yhtäläisyyden yhtäältä luoton nostoerien summan nykyarvon ja toisaalta takaisinmaksujen ja maksujen summan nykyarvon välillä. Direktiivin 2008/48 liitteessä I olevassa I osassa tarkoitettu luoton nostoerän määrä vastaa siis kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettua luoton kokonaismäärää.
- 89 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on nyt käsiteltävässä tapauksessa tarkastettava, onko yksi tai useampi tämän tuomion 27 ja 28 kohdassa mainituista summista sisällytetty sääntöjenvastaisesti direktiivin 2008/48 3 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettuun luoton kokonaismäärään, koska tällä seikalla voi olla merkitystä todellisen vuosikoron laskemisen kannalta ja se voi vaikuttaa siis niiden tietojen paikkansapitävyyteen, jotka luotonantajan oli kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan nojalla mainittava pääasiassa kyseessä olevassa luottosopimuksessa.
- 90 Kuten direktiivin 2008/48 johdanto-osan 31 ja 43 perustelukappaleessa pääosin todetaan, luoton kokonaiskustannusten ilmoittaminen kuluttajalle siten, että korkokanta on laskettu yhden ainoan matemaattisen kaavan mukaisesti, on oleellisen tärkeää. Yhtäältä näet tällä ilmoittamisella myötävaikutetaan markkinoiden avoimuuteen, koska kuluttajalla on sen avulla mahdollisuus vertailla luottotarjouksia. Toisaalta kuluttajalla on sen ansiosta mahdollisuus arvioida sitoumuksensa ulottuvuutta (ks. vastaavasti tuomio 4.3.2004, Cofinoga, C-264/02, EU:C:2004:127, 26 kohta ja määräys 16.11.2010, Pohotovost, C-76/10, EU:C:2010:685, 70 kohta).
- 91 Edellä esitettyjen seikkojen nojalla neljänteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2008/48 3 artiklan 1 alakohtaa ja 10 artiklan 2 kohtaa sekä kyseisen direktiivin liitteessä I olevaa I kohtaa on tulkittava siten, että luoton kokonaismäärällä ja luoton nostoerän määrällä tarkoitetaan

kaikkia kuluttajan käyttöön annettuja summia, mikä sulkee pois summat, jotka luotonantaja osoittaa asianomaiseen luottoon liittyvien kustannusten maksamiseen ja joita ei ole tosiasiallisesti maksettu kyseiselle kuluttajalle.

Viides ja kuudes kysymys

- 92 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele viidennellä ja kuudennella kysymyksellään, jotka on tutkittava yhdessä, onko direktiivin 93/13 säännöksiä tulkittava siten, että tarkasteltaessa sitä, onko kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan, vaadittu korvaus kyseisen direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettulla tavalla suhteettoman suuri, on arvioitava kaikkien sitä koskevien, asianomaisessa sopimuksessa olevien sopimusehtojen kumulatiivista vaikutusta riippumatta siitä, vaatiiko velkoja tosiasiaassa kaikkien näiden ehtojen täysimääräistä täyttämistä, ja että kansallisten tuomioistuimien on niiden sopimusehtojen osalta, joiden on katsottu olevan kohtuuttomia, jätettävä soveltamatta kaikkia näitä ehtoja tai pelkästään eräitä niistä.
- 93 Näihin kysymyksiin vastaamiseksi on ensimmäiseksi huomautettava, että liitteessä, johon direktiivin 93/13 3 artiklan 3 kohdassa viitataan, on ohjeellinen luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä ehdoista, joita voidaan pitää kohtuuttomina, ja näihin ehtoihin kuuluvat – kuten kyseisessä liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdasta ilmenee – ehdot, joiden tarkoituksena tai seurauksena on ”suhteettoman suuren korvauksen vaatiminen kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan”.
- 94 Direktiivin 93/13 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että arvioitaessa tietyn sopimusehdon mahdollista kohtuuttomuutta on otettava huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden tai palvelujen luonne ja kaikki sopimuksentekohetkellä vallinneet sopimuksen tekoon liittyvät olosuhteet (ks. vastaavasti määräys 16.11.2010, Pohotovost, C-76/10, EU:C:2010:685, 59 kohta ja tuomio 9.7.2015, Bucura, C-348/14, EU:C:2015:447, 48 kohta).
- 95 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 74 kohdassa huomauttanut, on siis tarpeen arvioida kaikkien elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen ehtojen kumulatiivista vaikutusta. Tällainen arviointi on perusteltu, koska kyseisiä ehtoja sovelletaan kokonaisuudessaan ja riippumatta siitä, pyrkiikö velkoja todella niiden täysimääräiseen täyttämiseen (ks. analogisesti tuomio 10.9.2014, Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, 42 kohta).
- 96 Toiseksi on huomautettava, että direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan alkuosan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että kuluttajan kanssa tehdyn sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdan loppuosassa täsmennetään kuitenkin, että tällainen sopimus ”jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja”.
- 97 Unionin tuomioistuin on palauttanut mieleen, että kansallisten tuomioistuimien on yksinomaan jätettävä soveltamatta kohtuutonta sopimusehtoa, jotta ehdolla ei ole sitovia vaikutuksia kuluttajaan nähden, mutta niillä ei ole toimivaltaa muuttaa ehdon sisältöä. Sopimuksen pitää säilyä pääsääntöisesti muuttamattomana lukuun ottamatta kohtuuttomien ehtojen poistamista siltä osin kuin tällainen sopimuksen pysyttäminen on kansallisen oikeuden säännösten mukaan oikeudellisesti mahdollista (tuomio 21.1.2015, Unicaja Banco ja Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 ja C-487/13, EU:C:2015:21, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 98 Lisäksi direktiivin 93/13 tavoite ja yleinen rakenne tukevat tätä tulkintaa. Kun tässä yhteydessä otetaan huomioon sen yleisen edun luonne ja merkityksellisyys, johon kuluttajille taattu suoja perustuu, kyseisessä direktiivissä veloitetaan – kuten sen 7 artiklan 1 kohdasta ilmenee – jäsenvaltiot säätämään riittävästä ja tehokkaista keinoista ”kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa”. Mikäli kansallinen tuomioistuin voisi muuttaa tällaisissa sopimuksissa olevien kohtuuttomien ehtojen sisältöä, tällainen mahdollisuus

saattaisi vaarantaa mainitun direktiivin 7 artiklassa tarkoitetun pitkän aikavälin tavoitteen toteutumisen, koska se heikentäisi sitä ehkäisevää vaikutusta, joka kohdistetaan elinkeinonharjoittajiin jättämällä yksinkertaisesti soveltamatta tällaisia kohtuuttomia ehtoja kuluttajiin nähden (tuomio 30.5.2013, Asbeek Brusse ja de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 99 Tilanteessa, jossa kansallinen tuomioistuin päätyy siihen, että sopimusehto on direktiivissä 93/13 tarkoitetulla tavalla kohtuuton, kyseisen tuomioistuimen on siis tehtävä kaikki kansallisen oikeuden perusteella tästä seuraavat päätelmät sen varmistamiseksi, että kyseinen sopimusehto ei sido kyseistä kuluttajaa (ks. vastaavasti määräys 16.11.2010, Pohotovost', C-76/10, EU:C:2010:685, 62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 100 Tästä seuraa, että – kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 75 kohdassa huomauttanut – kun kansallinen tuomioistuin on todennut, että useat elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen ehdot ovat direktiivissä 93/13 tarkoitetulla tavalla kohtuuttomia, sen on jätettävä soveltamatta kaikkia kohtuuttomia ehtoja eikä pelkästään eräitä niistä.
- 101 Edellä esitetyn perusteella viidenteen ja kuudenteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 säännöksiä on tulkittava siten, että tarkasteltaessa sitä, onko kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan, vaadittu korvaus kyseisen direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetulla tavalla suhteettoman suuri, on arvioitava kaikkien sitä koskevien, asianomaisessa sopimuksessa olevien sopimusehtojen kumulatiivista vaikutusta riippumatta siitä, vaatiiko velkoja tosiasiaa kaikkien näiden ehtojen täysimääräistä täyttämistä, ja että kansallisten tuomioistuimien on mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdan nojalla tehtävä tarvittaessa kaikki tiettyjen sopimusehtojen kohtuuttomuuden toteutamisesta johtuvat päätelmät jättämällä soveltamatta niistä kaikkia niitä, joiden on katsottu olevan kohtuuttomia, sen varmistamiseksi, etteivät ne sido kuluttajaa.

Oikeudenkäyntikulut

- 102 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 7 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sellaiselle pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle menettelysäännöstölle, jonka mukaan maksukyvyttömyysmenettelyssä yhtäältä tuomioistuin, jossa kyseinen menettely on saatettu vireille, ei saa viran puolesta tutkia sellaisten sopimusehtojen mahdollista kohtuuttomuutta, joihin mainitun menettelyn yhteydessä ilmoitetut saatavat perustuvat, vaikka kyseisellä tuomioistuimella on käytössään tämän tutkinnan edellyttämät oikeudelliset seikat ja tosiseikat, ja jonka mukaan toisaalta mainittu tuomioistuin saa ainoastaan tutkia vakuudettomat saatavat ja silloinkin yksinomaan muutamien sellaisten rajallisten perusteiden osalta, jotka liittyvät saatavien vanhenemiseen tai raukeamiseen.**
- 2) Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se edellyttää, että kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu kyseisessä direktiivissä tarkoitettuun luottosopimukseen perustuvia saatavia koskeva oikeusriita, tutkii viran puolesta, onko kyseisessä säännöksessä säädettyä**

tiedottamisvelvollisuutta noudatettu, ja tekee kansallisessa oikeudessa kyseisen velvollisuuden noudattamatta jättämisestä seuraavat päätelmät, sillä edellytyksellä, että seuraamukset täyttävät mainitun direktiivin 23 artiklan vaatimukset.

- 3) **Direktiivin 2008/48 3 artiklan 1 alakohtaa ja 10 artiklan 2 kohtaa sekä kyseisen direktiivin liitteessä I olevaa I kohtaa on tulkittava siten, että luoton kokonaismäärällä ja luoton nostoerän määrällä tarkoitetaan kaikkia kuluttajan käyttöön annettuja summia, mikä sulkee pois summat, jotka luotonantaja osoittaa asianomaiseen luottoon liittyvien kustannusten maksamiseen ja joita ei ole tosiasiallisesti maksettu kyseiselle kuluttajalle.**
- 4) **Direktiivin 93/13 säännöksiä on tulkittava siten, että tarkasteltaessa sitä, onko kuluttajalta, joka ei täytä velvollisuuksiaan, vaadittu korvaus kyseisen direktiivin liitteessä olevan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettulla tavalla suhteettoman suuri, on arvioitava kaikkien sitä koskevien, asianomaisessa sopimuksessa olevien sopimusehtojen kumulatiivista vaikutusta riippumatta siitä, vaatiiko velkoja tosiasiallisesti näiden ehtojen täysimääräistä täyttämistä, ja että kansallisten tuomioistuimien on mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdan nojalla tehtävä tarvittaessa kaikki tiettyjen sopimusehtojen kohtuuttomuuden toteamisesta johtuvat päätelmät jättämällä soveltamatta niistä kaikkia niitä, joiden on katsottu olevan kohtuuttomia, sen varmistamiseksi, etteivät ne sido kuluttajaa.**

Allekirjoitukset